

О. С. БІСЮК

Олена Сергіївна Бісюк, кандидат юридичних наук, доцент Київського університету права НАН України

**СУБ'ЄКТИ ТА УМОВИ ВИКЛАДУ ОКРЕМОЇ ДУМКИ
У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ**

Суд – єдиний уповноважений державою орган, на який покладена функція правосуддя¹. Відповідно до ст.ст. 124, 127 і 129 Основного закону України², правосуддя здійснюють професійні судді й, у визначених законом випадках, присяжні. Крім того, положення про безпосередню участь народу у здійсненні правосуддя знайшло своє законодавче закріплення крім конституції України в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р.³, яким передбачено необхідність залучення громадян до здійснення правосуддя шляхом використання інституту присяжних.

Кримінальне провадження в суді першої інстанції відповідно до вимог ст. 31 Кримінально-процесуального кодексу України від 2012 р. (далі – КПК України), здійснюється професійним суддею одноособово, колегіально судом у складі трьох професійних суддів, а за клопотанням обвинуваченого – судом присяжних у складі двох професійних суддів та трьох присяжних.

Кримінальне провадження в апеляційному, касаційному порядку здійснюється колегіально судом у складі не менше трьох професійних суддів, у Верховному Суді України здійснюється колегіально Судовою палатою у кримінальних справах або спільним засіданням всіх судових палат, за нововиявленими обставинами в такому самому кількісному складі, в якому вони були ухвалені (одноособово або колегіально).

Слід зазначити, що на відміну від ст. 332 КПК України 1960 року, що вирок повинен бути написаний одним із суддів, який брав участь у його постановленні, у ст. 375 чинного КПК України не зазначено, хто саме зі складу колегії суддів повинен складати текст судового рішення, таким чином, можна зробити висновок, що це будь-який суддя з колегії суддів, які ухвалюють судові рішення.

Так, розгляд кримінальної справи колегіально є незаперечною умовою для викладу окремої думки суддею, бо згідно з положеннями ст.ст. 339, 379 КПК України 1960 року лише за умови, що суддя залишився в меншості, а згідно з положеннями ч. 3 ст. 375, ч. 4 ст. 391, ч. 2 ст. 418, ч. 2 ст. 441, ч. 2 ст. 454, ч. 1 ст. 467 КПК України вже без зазначення такої умови, кожен суддя з колегії суддів чи кожен із складу суду присяжних має право викласти письмово свою окрему думку. Аналіз функціонування цього принципу на практиці свідчить про те, що колегіальний розгляд справ створює кращі умови для повного, всебічного і об'єктивного з'ясування всіх обставин кримінального правопорушення і постановлення законного рішення.

За КПК України окремі категорії кримінальних справ розглядає колегіальний склад суду за участі трьох суддів. Усі питання, які обговорюються таким складом суду в ході судового розгляду справи, а також у нарадчій кімнаті, вирішуються простою більшістю голосів (ч. 3 ст. 325 КПК України 1960 року). Під час вирішення кожного окремого питання ніхто із суддів не має права утримуватися від голосування. Кожен суддя вільно висловлює свою думку з усіх питань, що ставляться на обговорення. Обов'язком суддів, які брали участь у колегіальному розгляді справи, є підписання вироку. У ст. 339 КПК України 1960 року зазначено, що вирок підписують усі судді чи один суддя, коли справа розглядалась ним одноособово. Суддя, який залишився в меншості, має право викласти письмово свою окрему думку, яка приєднується до справи, але оголошенню не підлягає. Отже, окрема думка може бути викладена письмово й лише в нарадчій кімнаті.

Якісний склад юристів, які здійснюють правосуддя та особисті якості судді, як слушно зазначає О. А. Кучинська, має велике значення серед гарантій справедливості судового розгляду кримінальних справ, спрямованих на прийняття справедливого судового рішення, заснованого на врахуванні індивідуальних особливостей кримінальної справи та правильного виборі й оцінці вживаних норм⁴.

З аналізу змісту законодавства, можна зробити висновок, що окрему думку може викласти будь-який суддя зі складу колегії суддів, суддя чи присяжний із складу суду присяжних відповідно до ч. 3 ст. 375, ч. 4 ст. 391, ч. 2 ст. 418, ч. 2 ст. 441, ч. 2 ст. 454, ч. 1 ст. 467 КПК України. Саме тому не можна погодитись з позицією, яка існує в кримінально-процесуальній теорії, що окрему думку може викласти лише «головуючий судового засідання або народний засідатель»⁵, бо в даному випадку такого права позбавляється інший суддя, який брав участь у колегіальному розгляді справи.

Не можна погодитись з позицією Б. Сабалієва, М. І. Понеделкова^{6,7} та інших, що окрему думку може викласти лише «головуючий судового засідання або народний засідатель», бо в даному випадку такого права позбавляється інший суддя, який брав участь у колегіальному розгляді справи.

Цілком слушно зазначають науковці, зокрема й І. І. Когутич, що окрема думка може бути викладена письмово головуючим, іншим суддею чи присяжним (раніше народним засідателем), який залишився в меншості, як в цілому щодо вироку, так і з будь-якого іншого питання, що вирішувалося при постановленні вироку⁸.

Слід погодитися з позицією тих науковців, які справедливо зазначають, якщо при окремій думці залишився головуючий, обов'язок скласти належним чином мотивований вирок, відповідно до прийнятих іншими суддями рішень, з нього знімається. Вбачається, що в такій ситуації текст судового рішення повинен скласти інший суддя з колеги суддів, які розглядали матеріали кримінального провадження.

Слід погодитися з рекомендацією, якщо думка суддів під час ухвалення судового рішення розійшлась, то головуючий з метою забезпечення більшості голосів має приєднатися до того судді (суддів), чия думка з цього питання він вважає більш обґрунтованою і ближчою до його думки. Головуючий повинен приєднатися до когось із суддів не для забезпечення більшості, а лише керуючись метою ухвалення законного і обґрунтованого рішення⁹.

Дуже важливо те, що суб'єктами окремої думки у кримінальному провадженні є як професійні, так і непрофесійні судді – народні засідателі (за КПК України 1960 року до 19 травня 2010 року), присяжні (за чинним КПК України). У цьому виражається одна з важливих гарантій їх незалежності, відповідальності за законність і обґрунтованість судового рішення.

Хоча, у зазначених вище нормативних актах і передбачена можливість участі народних засідателів та присяжних, проте у КПК України 1960 року інститут народних засідателів скасований після внесення змін від 19 травня 2011 року, а, отже, суб'єктами, які можуть викласти окрему думку, є тільки професійні судді і присяжні.

Незважаючи на закріплення суду присяжних як інституту правосуддя на конституційному рівні, дискусія про його доцільність чи недоцільність в Україні не вщухала багато років. Ця проблема знайшла широке і різнобічне висвітлення у працях В. Г. Білоусенка, П. П. Пилипчука, В. Д. Бринцева, В. Т. Маляренка, І. О. Русанової^{10,11,12,13,14}. На жаль, ідея суду присяжних підтримувалася лише частиною вітчизняних науковців, суддів і прокурорів. Як слушно зазначав Р. О. Куйбіда, переважно висловлювалась думка про недоцільність цієї форми судочинства, про неготовність до неї суспільства, а також суддів, прокурорів, адвокатів. На жаль, регламентація суду присяжних у КПК України, швидше за все, стала результатом не стільки політичної волі до його запровадження, сформованої на основі усвідомлення переваг суду присяжних, скільки механічним виконанням вимоги Конституції України¹⁵. З цього приводу слід зазначити, що введення суду присяжних за КПК України 2012 року є позитивним кроком у розвитку кримінального судочинства в Україні, разом із тим, правове регулювання цього процесуального інституту вимагає подальшого вдосконалення.

У такому аспекті вирішення питання про існування зазначених суб'єктів здійснення правосуддя та їх повноваження доцільно розглянути й можливість викладу присяжним окремої думки при вирішенні кримінальної справи.

Індивідуальні особливості суддів та присяжних зумовлюють їх нерівні можливості у вирішенні питань при ухваленні вироку. Так, вирішення питання, чи містить діяння, вчинене обвинуваченим (підсудним), склад злочину і яким кримінальним законом воно передбачене, зазвичай неможливо без допомоги професійного судді (за винятком випадків, коли присяжні мають спеціальну юридичну підготовку). Аналогічна ситуація може виникнути при вирішенні питання – чи підлягає підсудний покаранню. За законом він може бути і звільнений від його відбування, але знати про це може, як правило, лише суддя. Визначення виду та міри покарання також проводиться за його допомогою.

Обговорення питань, вирішення яких вимагає кваліфікованої допомоги професійного судді, потребує особливих гарантій незалежності присяжних, оскільки вони, іноді незримо для самого судді, можуть опинитися під впливом його позиції. Не маються на увазі випадки, коли погляди суддів на вирішення конкретного питання зійдуться. Небажано настання таких умов, за яких присяжний не замислюється над правильністю кваліфікації або необхідністю застосування покарання, а цілком покладається на думку головуючого. Захищаючи незалежність присяжних, закон вказує на обов'язок головуючого голосувати останнім. Такий порядок голосування зобов'язаний забезпечити присяжним повну свободу міркувань і викладу своєї думки по справі. Але на практиці часто порушується встановлений порядок наради суддів (при нараді головуючий попередньо пропонує свій проект вироку, а потім з'ясовує міркування присяжних; є спроби прямого нав'язування головуючим своєї думки)¹⁶.

Однією з гарантій свободи внутрішнього переконання присяжного може бути покладання обов'язку на головуючого до початку судового розгляду сформулювати юридичну сутність справи. Це означає, що суддя повинен роз'яснити, про яку статтю Кримінального кодексу йдеться, які ознаки складу вона передбачає, які фактичні обставини необхідні, щоб можна було визнати наявність складу злочину. Присяжні повинні бути ознайомлені з положенням закону про пом'якшуючі та обтяжуючі покарання обставини, з положеннями закону про призначення покарання і звільнення від нього. Інші питання при ухваленні вироку можуть бути вирішені присяжними не менш обґрунтовано, ніж суддею.

Аналіз судової практики показує, що присяжні цим важливим процесуальним правом на практиці користувалися вкрай рідко. Справа в тому, що присяжний, залишившись при окремій думці, часто не вміє викласти її юридично грамотно, бо окрема думка є офіційним документом, який повинен складатися особисто засідателем у нарадчій кімнаті. Відсутність досвіду в написанні юридичного документа, усвідомлення важливості цього акта і побоювання за непереконалість своєї аргументації сковують присяжного і слугують перешкодою до реалізації його права на окрему думку. Тому суддя повинен не лише пояснити право присяжного на окрему думку, а й допомогти йому в її викладі.

Такий процесуальний порядок передбачений у КПК України щодо ухвалення вироку судом присяжних, зокрема, у випадку, коли серед більшості складу суду, яка ухвалила рішення, відсутні професійні судді, голо-

вуючий зобов'язаний надати допомогу присяжним у складенні судового рішення відповідно до ч. 5 ст. 391. Це є цілком логічним, оскільки присяжні без допомоги професійного судді можуть не скласти вирок за всіма вимогами матеріального та процесуального законодавства.

В окремих випадках небажання присяжного вступати в конфлікт із суддею, побоювання критики його роботи в суді та інших несприятливих наслідків також може змусити його утриматися від винесення окремої думки.

Слід зазначити, що право на виклад окремої думки присяжним полягає в прямому зв'язку з правом особи на свободу висловлення своєї думки, і з неможливістю будь-якого примусу до відмови від висловлення своїх думок і переконань. Під час ухвалення судового рішення це набуває особливого значення, оскільки правосуддя засноване на особистій незалежній оцінці, на внутрішньому переконанні, на законній, справедливій правовій позиції. Будь-який вплив більшості веде до несвободи та відсутності незалежності.

Перешкоджання з боку головуючого викладу присяжним окремої думки може виступати у формі умовлянь, інформації про можливість настання небажаних наслідків для складу суду в разі скасування вироку і т. д. Така поведінка головуючого може бути і не безпідставною. Так, при наявній відсутності механізму реалізації окремої думки, викладені в ній позиції можуть сприяти скасування вироку судом вищої інстанції, у провадженні з перегляду судового рішення, причому ця обставина набуває для судді особливого значення з тієї причини, що якість його роботи визначається зазвичай за показниками стабільності винесених з його участю вироків.

Дослідивши таких суб'єктів окремої думки, як суддя та присяжний, видається цілком очевидним з'ясувати питання – скільки суб'єктів окремої думки може бути в одному кримінальному провадженні, тобто скільки окремих думок може бути в одній кримінальній справі, що розглядалась колегіально.

Якщо справа розглядається судом у складі трьох суддів, то окремою думкою може бути думка одного судді. Думка двох суддів завжди означає рішення суду¹⁷. Слід зазначити, що винятком з даного випадку може бути ситуація, коли двоє суддів чи навіть троє залишились при окремій думці, але кожна думка судді стосується різних питань та не переплітається за змістом з окремими думками інших суддів.

Варто відмітити, що в одному кримінальному провадженні може бути мінімум одна окрема думка судді чи присяжного, а максимум стільки окремих думок скільки суддів розглядало справу, оскільки вони можуть стосуватися зовсім різних питань.

Суб'єктами викладу окремої думки є також судді апеляційного суду при постановленні вироку, винесенні ухвали чи постанови. Така окрема думка викладається письмово в нарадчій кімнаті, не підлягає оголошенню, але приєднується до справи. Як бачимо, на відмінну від судді першої інстанції, який може викласти окрему думку лише при постановленні вироку, суддя апеляційного суду має право на її виклад також у випадку винесення ухвали чи постанови. Порівнюючи окрему думку судді першої інстанції та окрему думку судді апеляційної інстанції, варто зауважити: що суддя першої інстанції в окремій думці викладає лише свою позицію щодо постановлення вироку по кримінальній справі, а судді апеляційної інстанції можуть формувати свою окрему думку під впливом рішення чи окремої думки суду нижчої інстанції та давати їй оцінку в питаннях із застосування норм матеріального чи процесуального права. У цьому також є прояв ієрархії суб'єкта, котрий викладає свою правову позицію у вигляді окремої думки судді.

Відповідно до ч.2 ст. 418, ч. 2 ст. 441 КПК України судові рішення суду апеляційної, касаційної інстанції ухвалюються, проголошуються, видаються, роз'яснюються або надсилаються учасникам судового провадження в порядку, передбаченому ст.ст. 368-380 КПК України, тобто за аналогією з першою інстанцією. Слід зробити висновок, що судді апеляційної та касаційної інстанції також є суб'єктами винесення окремої думки.

Право судді викласти окрему думку при касаційному розгляді справи чи в порядку виключного провадження у КПК України 1960 року прямо не передбачалось. Проте можливість застосування кримінально-процесуального законодавства за аналогією дає можливість зробити висновок, що за змістом бланкетної норми ст. 400-2 КПК України 1960 року повинні були застосовуватися положення ст. 379 КПК України 1960 року.

При ухваленні нового судового рішення за наслідками кримінального провадження за новиявленими обставинами суд користується повноваженнями суду відповідної інстанції відповідно до ч. 1 ст. 467 КПК України. Таким чином слід зробити висновок, що судді також мають право викласти окрему думку.

Для суддів Верховного Суду України, які не погоджуються з постановою, також передбачено право висловити окрему думку, яка додається до постанови відповідно до ч. 2 ст. 454 КПК України. Проте законодавець не зазначає, чи підлягає вона оголошенню. Рішення Верховного Суду України, прийняте за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм кримінального закону щодо подібних суспільно небезпечних діянь, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності зазначену норму закону, та для всіх судів України. Невиконання судових рішень тягне за собою відповідальність, встановлену законом. Рішення Верховного Суду України, прийняті за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення з підстав, передбачених ст. 445 КПК України, а саме: 1) неоднакове застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми права, передбаченої законом України про кримінальну відповідальність, у подібних правовідносинах, що зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень (крім питань неоднакового застосування санкцій кримінально-правових норм, звільнення від кримінальної відповідальності чи покарання); 2) неоднакове застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми права, передбаченої цим Кодексом, що зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень; 3) невідповідність судового

рішення суду касаційної інстанції висновку щодо застосування норм права, викладеному в постанові Верховного Суду України; 4) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом, підлягають опублікуванню на офіційному веб-сайті Верховного Суду України не пізніше як через десять днів з дня їх прийняття. Доцільним було б і одночасне опублікування окремих думок суддів Верховного Суду України.

Таким чином, виходячи із змісту КПК України, окрему думку можуть викласти кожен суддя зі складу колегії суддів, кожен зі складу суду присяжних при розгляді матеріалів кримінального провадження судом першої інстанції, при перегляді судових рішень професійними судьями апеляційної, касаційної інстанцій, Верховного Суду України та перегляді судових рішень за нововиявленими обставинами, який при прийнятті рішення визнав за потрібне в письмовій формі викласти свою окрему думку (ч. 3 ст. 375, ч. 4 ст. 391, ч. 2 ст. 418, ч. 2 ст. 441, ч. 2 ст. 454, ч. 1 ст. 467).

Для порівняння з іншими видами судового процесу в Україні, слід зазначити, що суб'єктами окремої думки є також судді Конституційного Суду України (ст. 64 Закону України «Про Конституційний Суд України»¹⁸); судді в цивільному судочинстві (ст. 19 Цивільного процесуального кодексу України¹⁹); судді в господарському судочинстві (ст.ст. 47, 82, 111²⁴ Господарського процесуального кодексу України²⁰); судді в адміністративному судочинстві (ст.ст. 25, 242 Кодексу адміністративного судочинства України²¹), третейські судді (ст. 46 Закону України «Про третейські суди»²²).

За результатами дослідження визначено умови викладу окремої думки судді, присяжного:

– здійснюється суддею, присяжним при реалізації функції правосуддя, покладеною на них Конституцією України, законодавством про судоустрій та статус суддів і кримінальним процесуальним законодавством;

– може бути викладена тільки суддею, присяжним, які розглядали справу в колегіальному складі, при наявності колізії позицій суддів чи присяжних зі складу судової колегії при відповіді на правові питання, що вирішуються під час прийняття судового рішення; якщо вони залишилися в меншості при голосуванні.

¹ *Туманов В. А.* Европейский Суд по правам человека: очерк организации и деятельности / Владимир Александрович Туманов. – М.: НОРМА, 2001. – С. 56.

² Конституція України [Електронний ресурс]: Конституція України від 28.06.1996. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/print1351461249054720>

³ Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [Електронний ресурс]. // Законодавство України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2453-17/print1351445422097325>

⁴ *Кучинська О. П.* Кримінальний процес України: Навч. посіб. / О. П. Кучинська, О. А. Кучинська. – К.: Прецедент, 2005. – С. 13.

⁵ *Грошевой Ю. М.* Сущность судебных решений в советском уголовном процессе / Ю. М. Грошевой. – Х.: Вища школа; Изд-во при Харьк. ун-те, 1979. – С. 58.

⁶ *Сабалиев Б.* Народный заседатель в советском суде / Б. Сабалиев. – Алма-Ата: Казахстан, 1970. – С. 29.

⁷ *Понеделков М. И.* Приговор суда и убеждение народных заседателей / М. И. Понеделков // Социалистическая законность. – № 2. – 1970. – С. 34.

⁸ Кримінально-процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / [за заг. ред. В. Т. Маляренка, Ю. П. Аленіна]. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. – С. 457.

⁹ Кримінально-процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / [за заг. ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. С. Шумила]. – К.: Юстініан, 2012. – С. 791.

¹⁰ *Бісюк О. С.* Окрема думка судді в кримінальному процесі / О. С. Бісюк // Держава і право: 36. наук. пр. – Вип. 51. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2011. – С. 525–531.

¹¹ Большая советская энциклопедия: в 30 т. / гл. ред. А. М. Прохоров. – 3-е изд. – М.: Советская энциклопедия, 1969–1978. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rubricon.com> – Назва з екрану.

¹² *Маляренко В.* До питання доктрини кримінальної юстиції в Україні / В. Маляренко // Право України. – 2009. – № 2. – С. 11–23.

¹³ *Маляренко В.* Позитиви і негативи суду присяжних / В. Маляренко // Право України. – 2000. – № 3. – С. 3–12.

¹⁴ *Русанова І. О.* Проблеми організації суду присяжних в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / І. О. Русанова / Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2003. – 20 с.

¹⁵ *Куйбіда Р. О.* Реформування правосуддя в Україні: стан і перспективи: монографія / Р. О. Куйбіда. – К.: Атіка, 2004. – С. 147.

¹⁶ *Халдеев Л. С.* Судья в уголовном процессе: практ. пособие / Лев Семенович Халдеев. – М.: Юрайт, 2000. – С. 282–284.

¹⁷ Кримінально-процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / [за заг. ред. В. Т. Маляренка, В. Г. Гончаренка]. – 6-те вид., перероблене та доповнене. – К.: Юрисконсульт; Юстініан. – 2010. – С. 676.

¹⁸ Закон України «Про Конституційний Суд України» // Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/422/96-вр/print1351548845281976>

¹⁹ Цивільний процесуальний кодекс України // Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

²⁰ Господарський процесуальний кодекс України // Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/print1351461249054720>

²¹ Кодекс адміністративного судочинства України // Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/print1351461249054720>

²² Закон України «Про третейські суди» // Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15/print1351445422097325>

Резюме

Бісюк О. С. Суб'єкти та умови викладу окремої думки у кримінальному судочинстві України.

Статтю присвячено дослідженню юридичної природи суб'єктів та умов викладу окремої думки у кримінальному судочинстві України. Визначено основні нормативно-правові аспекти, які регулюють відносини у даній сфері. Значна увага приділена автором питанню визначення умов, за яких суддя або присяжний може викласти законну та обгрунтовану окрему думку при колегіальному розгляді справи в суді.

Ключові слова: окрема думка судді, кримінальний процес, правова позиція.

Резюме

Бисюк Е. С. Субъекты и условия изложения особого мнения в уголовном судопроизводстве Украины.

Статья посвящена исследованию юридической природы субъектов и условий изложения особого мнения в уголовном судопроизводстве Украины. Определены основные нормативно-правовые аспекты, регулирующие отношения в данной сфере. Значительное внимание уделено автором вопросу определения условий, при которых судья или присяжный может выложить законное и обоснованное особое мнение при коллегиальном рассмотрении дела в суде.

Ключевые слова: особое мнение судьи, уголовный процесс, правовая позиция.

Summary

Bisiuk O. The subjects and the conditions of exposition of the separate opinion in Criminal Process of Ukraine.

The article investigates the legal nature of the separate opinion in Criminal Process of Ukraine. The main legal acts regulating relations in this area are examined. What is more, the author of the article pays special attention to the problem of the question to determine the conditions under which a judge or juror may express the legitimate and reasoned separate opinion in the collective consideration in court.

Key words: the separate opinion of judge, Criminal Process, the legal position.

УДК 616.89

MARCIN BRYŁA

mag. Marcin Bryła, Uniwersytet w Rzeszowie

NARKOTYCZNA ZALEŻNOŚĆ W ŚRODOWISKU MŁODZIEŻOWYM

W państwie polskim jest pewna dziedzina w której państwo ośmielę się powiedzieć działa po omacku. Nikt jak do tej pory nie wpadł na pomysł aby opracować jakieś normy dla bardzo popularnej ostatnimi czasami grupy towarów jakimi są narkotyki, zwłaszcza, że to bardzo dochodowy interes. Towary te są nielegalne jak wszyscy wiedzą więc ma ich nie być jednak pojawiają się i są powszechne w różnych środowiskach życia codziennego.

Z jednej strony mamy amfetaminę gdyż Polska jest znaczącym producentem na rynku Europejskim, z drugiej zaś strony całkiem nieźle prezentujemy się na produkcji plantacji konopi. Mamy także importowaną z Ameryki Południowej kokainę oraz heroinę, nie możemy też zapomnieć o dostępnych w prawie każdej dyskotecie tabletkach extasy. Celowo piszę prawie w każdej ponieważ kto szuka ten znajduje. Jeśli komuś wydawało się, że tzw dragi są domeną ćpunów to jest w mylnym błędzie. Narkomani są dla dilerów minimalnymi klientami. Prochy kupują wszyscy od gimnazjalistów po wyższe grupy społeczne wliczając w nie lekarzy, prokuratorów, sędziów itp. Właściwym określeniem byłoby, że wydaje się im, że kupują narkotyki bo to co jest w plastikowych torebkach to jedynie substancja przypominająca środki odurzające.

W latach 60 marihuana zawierała około 0,5 do 1 % THC natomiast teraz szanowni plantatorzy wpadli na genialny pomysł dodania środka spulchniającego trawę (BRIX). W przypadku dodania go do marihuany działa on tak, że trawa podczas palenia strzela i iskrzy się zamienia się w substancję przypominającą kamień. Stosowany też jest drobny piasek, lub też talk w celu zwiększenia objętości produktu końcowego. Podczas częstego palenia marihuany ochrzczonej talkiem może wystąpić zagrożenie pylicą krzemową. Często także dodawany jest cukier rozpuszczony w wodzie którym spryskuje się zioło. Poznać to zaś można po tym iż zioło jest sztywne, ciężko się pali ponadto drapie w gardło zaś podczas spalania cukru wydobywa się rakotwórcza substancja. Ostatnio często można spotkać się z trawą która ma tylko wspólną substancję czynną THC syntetyczną, opracowaną dzięki pomysłowości chemików. Często w dyskotekach można też spotkać jonty lub skręty zwane fajkami gwałtu są to najczęściej trawki zmieszane z kokainą lub amfetaminą.

Następnym popularnym środkiem jest amfetamina jeszcze dziesięć lat temu porcja amfetaminy zawierała do 30 % czystej amfetaminy, to już jednak nie powróci. Z danych KGP wynika, że najczęściej sprzedawaną mieszanką amfy było 17 % amfetaminy 55 % glukozy, 22 % kokainy, 3 % ketaminy i extasy. Obecnie na rynku średnia zawartość substancji przypominającej amfę to około 5–15 % czystej amfetaminy, reszta to kreatyna, suplementy diety, lub też gips budowlany.